

До спеціалізованої вченої ради
ДФ 70.895.050 у Хмельницькому
університеті управління та права імені
Леоніда Юзькова

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата юридичних наук, доцента

ГАЛУС Олени Олександрівни на дисертацію

МОРОЗ Вікторії Олександрівни на тему «Адміністративно-правові засади діяльності місцевих органів публічної адміністрації в Україні в умовах європейської інтеграції», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Розбудова України як правової, демократичної, соціальної держави потребує подальшого реформування всього державного механізму з метою підвищення ефективності його функціонування і приведення у відповідність до складних вимог сьогодення. Це передбачає необхідність як структурних перетворень, так і нових підходів до розмежування й нормативного оформлення функцій і компетенції між усіма органами державної влади та місцевого самоврядування. За таких умов особливої актуальності набувають проблеми належної організації діяльності місцевих органів публічної адміністрації, оптимального правового регулювання компетенції та форм діяльності цих органів, доцільного поєднання централізації та децентралізації в управлінні суспільством, державою, територіальною громадою в сучасних умовах. В умовах побудови демократичної правової держави, обрання кращої моделі її функціонування питання вдосконалення адміністративно-правових засад діяльності місцевих органів публічної адміністрації в Україні є своєчасним і актуальним. Останнє додатково підтверджується рядом запропонованих авторкою пропозицій до законодавства, які визначають підстави та порядок організаційних та функціональних форм діяльності місцевих органів публічної адміністрації. Зазначене зумовлює необхідність активізації наукових досліджень, спрямованих на розробку наукових положень та практичних рекомендацій з удосконалення законодавства України на основі позитивного досвіду країн ЄС у цій сфері. Спрямованість рецензованого дисертаційного дослідження на вирішення цього важливого завдання свідчить про його актуальність та практичну значимість.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх новизна.

Дисертація є цілісним фундаментальним дослідженням, виконана на належному теоретико-методологічному рівні та відрізняється глибиною правового аналізу, виваженістю й коректністю наукової полеміки, вмільм підбором матеріалу. Наукові положення, висновки і рекомендації, викладені у дисертації мають достатній ступінь обґрунтованості, відповідають меті та

завданням роботи, що забезпечується адекватністю обраних методів дисертаційного дослідження.

Дисертація підготовлена на високому професійному рівні. Сформована структура дисертації дала можливість здобувачці послідовно і комплексно проаналізувати широкий спектр питань, які стосуються адміністративно-правових засад діяльності місцевих органів публічної адміністрації в Україні в умовах європейської інтеграції. Цінність роботи полягає у ґрунтовному аналізі теоретичних та практичних проблем діяльності місцевих органів публічної адміністрації в Україні в умовах європейської інтеграції.

При написанні роботи авторка опрацювала значний масив (всього 191 джерело) наукової літератури, чинного законодавства України та зарубіжних країн щодо діяльності місцевих органів публічної адміністрації. Емпіричну основу дослідження склали монографічні видання та публікації у періодичних виданнях.

Мета дисертаційного дослідження визначена коректно і полягає в тому, щоб на основі комплексного аналізу наукових джерел, чинного законодавства та узагальнення практики його реалізації визначити адміністративно-правові засади діяльності місцевих органів публічної адміністрації в Україні та сформулювати пропозиції щодо вдосконалення вітчизняного законодавства в означеній сфері в умовах європейської інтеграції України. Для досягнення поставленої мети наукового дослідження було передбачено вирішення багатьох завдань, які були успішно досягнуті здобувачкою. Зокрема, дисертантка здійснює теоретико-правову характеристику місцевих органів публічної адміністрації, аналізує теоретичні підходи до визначення поняття «місцеві органи публічної адміністрації» і на основі цього аналізу формулює власну дефініцію цього поняття, на основі детального аналізу доктринальних підходів виокремлює ознаки органів місцевої публічної адміністрації та основні елементи їх правового статусу, з'ясовує систему місцевих органів публічної адміністрації в Україні, особливості адміністративно-правового забезпечення організаційних та функціональних форм діяльності місцевих органів публічної адміністрації, при цьому аналізуючи позитивний досвід європейських країн у цій сфері, виявляє наявні проблеми адміністративно-правового регулювання організації та діяльності місцевих органів публічної адміністрації в умовах євроінтеграції та окреслює шляхи їх подолання.

Об'єкт та предмет дослідження визначені відповідно до встановлених вимог та дозволяють всебічно проаналізувати поставлену проблему, не виходячи за межі наукової спеціальності.

Наукова новизна рецензованої дисертації полягає у тому, що дисертаційне дослідження МОРОЗ Вікторії Олександрівни є першим комплексним дослідженням, в якому на основі всебічного аналізу наукових джерел, нормативно-правових актів здійснено теоретичне обґрунтування та розробку пропозицій щодо подальшого вдосконалення адміністративно-правових засад діяльності місцевих органів публічної адміністрації в Україні в

умовах європейської інтеграції. У межах здійсненого дослідження отримано результати, що мають наукову новизну.

Варто звернути увагу на запропоноване авторкою визначення поняття місцевих органів публічної адміністрації як органів, які здійснюють публічну місцеву владу на рівні відповідної області, району, територіальної громади, реалізують державні інтереси та інтереси відповідної територіальної громади, при цьому здійснюючи переважно виконавчо-розпорядчі повноваження та правозастосовчі функції, в тому числі щодо управління державним та комунальним майном, надання публічних послуг населенню, здійснення правового та іншого державного регулювання окремих сфер життя відповідної колективної місцевої спільноти (територіальної громади, населеного пункту, адміністративно-територіальної одиниці).

Заслуговує на увагу запропонований авторкою перелік функціональних форм діяльності місцевих органів публічної адміністрації, зокрема: нормотворча діяльність, що здійснюється шляхом прийняття відповідним органом у межах своїх повноважень нормативних та інших адміністративних актів; виконавчо-розпорядча (адміністративна) діяльність місцевих органів публічної адміністрації щодо реалізації компетенції; діяльність щодо здійснення контролю за виконанням рішень місцевих органів публічної адміністрації, дотриманням законодавства та нормативно-правових актів на території відповідних адміністративно-територіальних одиниць; надання адміністративних послуг; вчинення адміністративно-процедурної діяльності, пов'язаної із наданням адміністративних послуг та іншої діяльності місцевих органів публічної адміністрації.

Актуальною і слушною є пропозиція з метою припинення діяльності органів місцевого самоврядування, що посягають на конституційний лад України, її територіальну цілісність та недоторканність, істотне порушення прав та свобод людини та громадянина, передбачених Конституцією України, а також на ліквідацію незалежності України, передбачити можливість прийняття рішення головою військової адміністрації про тимчасове припинення повноважень відповідного органу місцевого самоврядування із покладанням відповідних повноважень на відповідну місцеву державну адміністрацію, яку очолює голова військової адміністрації (до прийняття остаточного рішення Верховною Радою України).

Сформульовані у дисертації висновки та пропозиції є досить аргументованими й оригінальними, відповідають вимогам сьогодення та можуть бути застосовані на практиці.

Практичне значення одержаних результатів у науково-дослідній діяльності, правозастосовчій практиці та навчальному процесі достатньою мірою висвітлене у дисертації і сумнівів не викликає. Передусім практичне значення здобутих результатів полягає у можливості їх використання для вдосконалення діяльності місцевих органів публічної адміністрації в Україні (Акт про впровадження у діяльність Хмельницької обласної військової адміністрації від 14.05.2024 № 101/01-44-4525/2024). Результати дисертаційного

дослідження можуть бути використані й у навчальному процесі – під час викладання навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Адміністративний процес», «Конституційне право», «Муніципальне право», «Конституційне процесуальне право» (Акт про впровадження у навчальний процес Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова від 29.04.2024 № 0521/24).

Повнота викладу положень дисертації в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації. Основні результати дисертації відображені у 3 наукових статтях, які включені до переліку наукових фахових видань України в галузі юридичних наук, та у 6 тезах доповідей, оприлюднених на науково-практичних конференціях, що відповідає вимогам, передбаченим постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12 січня 2022 року № 44.

Основні положення дисертації, що виносяться на захист у належному обсязі відображені в анотації до дисертації, а її зміст відповідає встановленим вимогам.

Оцінка відсутності / наявності порушення академічної доброчесності. У дисертації звернення здобувачки до ідей, думок інших науковців містять посилання на відповідні джерела. Порушень академічної доброчесності у тексті дисертації рецензентом виявлено не було.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації. Високо оцінюючи представлене дисертаційне дослідження, не заперечуючи його актуальність, наукову новизну, обґрунтованість і достовірність положень, значний теоретичний рівень, необхідно зазначити, що окремі положення дисертаційного дослідження МОРОЗ Вікторії Олександрівни носять дискусійний характер.

Так, дискусійною є пропозиція авторки встановити обов'язок здійснити нормативно-правове регулювання порядку надання адміністративних послуг на рівні «стандартів адміністративних послуг». В цьому аспекті виникає питання, чи можна покласти обов'язок проведення нормативно-правового регулювання не тільки на органи місцевого самоврядування, а й на інші органи або організації, уповноважені на надання адміністративних послуг. Можливо доцільним є покладання цього обов'язку лише на відповідні органи місцевого самоврядування, а не на недержавних суб'єктів делегованих повноважень, яким передані повноваження щодо надання адміністративних послуг, а не нормативно-правового врегулювання порядку їх надання.

Також виникає запитання щодо віднесення органів тимчасового військово-цивільного управління до окремої системи місцевих органів публічної адміністрації, хоча вони є місцевими органами виконавчої влади, що створюються в умовах правового режиму воєнного стану з можливим покладанням на них також повноважень органів місцевого самоврядування. Авторці слід обґрунтувати свою позицію щодо даного питання.

Слід зазначити, що викладені зауваження переважно мають дискусійний характер, не знижують високого рівня представленої дисертаційної роботи. Вони викликані інтересом до цього дослідження, новизною та актуальністю питань, що розкриваються авторкою.

Загальний висновок. Дисертаційне дослідження **МОРОЗ Вікторії Олександрівни** на тему «Адміністративно-правові засади діяльності місцевих органів публічної адміністрації в Україні в умовах європейської інтеграції» відповідає вимогам, встановленим Порядком підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 року № 502), пунктам 6, 7, 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, є завершеною самостійною науково-дослідною роботою, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують наукове завдання, що має істотне значення для науки адміністративного права, а його авторка – **МОРОЗ Вікторія Олександрівна** – заслуговує на присудження їй ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право.

Рецензент:

**доцент кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права
Хмельницького університету
управління та права
імені Леоніда Юзькова,
кандидат юридичних наук, доцент**

Олена ГАЛУС